شەوی یەلدا لەبەر ڕۆشنایی مێژوودا.. توێژینەوە،گردکردنەوە و ئامادەکردن: هۆمەر نێریاوی

پەیڤی دەستپێک:

بەشێکی ئەم بابەتەی دەخرێتە بەردیدەی تۆی خوێنەر،بۆ بەرنامەیەکی ڕادیۆیی نووسراوە کە ساڵانێک پێش ئێستا لە شەوی یەلدادا لە ڕادیۆ"سنە"و بەرنامەی"تریفە"وە پێشکەش بە گوێگری کورد زمان کراوە. دیوی دەرەوەی بابەتەکە پتر لە گردکردنەوە و ئامادەکردنەوە نزیکە بەڵام لە ڕاستیدا بۆ بەرهەڤکردن و نووسینەوەی،لە دەرکەی زۆر پەڕتووک،ماڵپەڕ و وێبلاگی کوردیی –فارسیم داوە و بە دەیان دیوانە شیعری کوردییدا داگەڕاوم و دەکرێت بڵێم،بابەتێکە دەچێتە خانەی توێژینەوەیەکی کورت و پوخت لەسەر یەلدا. لەم ڕێگەیەوە زۆتر ویستوومە زانیارییەک بە بیسەر و گوێگر و خوێنەری کورد سەبارەت بە مێژووی ئەم شەوە و یەلدا لە نێو کورد و وێژەی کوردییدا ببەخشم. دەقی بەرنامەکە بە پێداچوونەوەی نوێ و قووڵترکردنەوەی بابەتەکە،بە هەمان شێوەی ڕادیۆیی دەخەمە بەرچاوی تۆی خوێنەر،هیواخوازم بەکەڵک و سوودبەخش بێت. لە بەشی کۆتاییی بابەتەکەدا دەیان چەپکە شیعری کوردییشتان دەخرێتە بەرچاو کە بۆ دەستخستن و دیتنەوەی ئەم شیعرانەیش،گەلێک خۆم ماندوو کردووە،ئومێدە ئەم هەوڵە،سەرەتا و دەستپێکێک بێت بۆ دنەدانی کەسانی دی، بۆ لێکۆڵینەوەی وردتر و قووڵتر و هەروەها بەرفرەوانکردنی گوڵجاڕی شیعری یەلدایی.

یەلدا،فەلسەفە و مێژووەکەی:

“شەوی یەلدا”کە بە یەک لە شەوە پیرۆزەکان لە جوگرافیای ئێرانی کۆندا دانراوە،بە شێوەی فەرمی لە ساڵی 502ی پێش زایینەوە لە سەردەمی داریۆشی یەکەمدا ڕێی کەوتۆتە نێو ڕۆژژمێری فەرمیی ئێرانییەکانەوە.

لە سەردەمی کۆنی فەرهەنگی ئاڤێستاییدا،ساڵ، بە وەرزی سەرما دەستی پێ دەکرد و لە ئاڤێستایشدا وشەی"سەرێدە"کە بە مانای هەمان"ساڵ"دێت، بۆ خۆی بە واتای سەرکەوتنی ئەهوورامەزاد بەسەر ئەهریمەن و ڕۆشنایی بەسەر تاریکیدا دێت.

شەوی یەلدا بە شەوی لەدایکبوونی خودای خۆر،دادگەری،پەیمان و شەڕیش ناودێر دەکەن. لەسەر ئەم پرسەیش،دوو بۆچوون هەیە. یەکەمیان دەڵێت کە لەم شەوەدا،میترا یان ئەوەی لە ئاڤێستا و نووسراوەکانی پاشایانی هەخامەنشیدا هاتووە،مەیژە(Mithra)دەگەڕێتەوە سەر زەوی. ئەو کە بە خودای کۆنی هیند و ئێرانی دادەنرێت،ماوەی ڕۆژ درێژ دەکاتەوە و لە ئەنجامدا خۆر سەر دەکەوێت.

دینی خۆرپەرستی یان هەمان ئایینی میهر لەسەر بنەمای پەرستنی میترا لە سەردەمی پێش دینی زەردەشت سەری هەڵداوە و دروست بووە و لە ئەورووپادا بە ئایینی میترایزم ناوی دەرکردووە.

هەندێک لە توێژەران لەسەر ئەو باوەڕەن کە لە شەوی یەلدادا،پێغەمبەرێک لە دایک دەبێت کە لە نێو دوو دڵفیندا دەری دەهێنن. هەر بۆیە لە ئایینی میهردا،"ئاو"بایەخێکی تایبەتی هەیە. بە گوێرەی هەر دوو بۆچوونەکە،شەوی یەلدا،شەوی لەدایکبوونی میترا یان میهرە. لە ڕاستیدا یەلدا،جەژنێکی زاگرۆسنشین و ئاریی ڕەگەزەکانە و هەزاران ساڵ پێش ئێستا ڕێڕەوانی ئایینی میترایی لە ئێراندا بەڕێوەیان بردووە.

دوکتۆر "میهرداد بەهار"(1929-1994)لە کتێبی"لە ئوستوورەوە تا مێژوو" دەنووسێت: "شەوی یەلدا،شەوی لەدایکبوونی میهر یان میترا نییە،بەڵکوو لەدایکبوونی خۆرە. میهر و خۆر پێکەوە چەند جیاوازییەکیان هەیە".

بە گوێرەی ڕۆژژمێری خەڵکانی ئێرانی کۆن،شەوی یەلدا،شەوی دەرکەوتنی ڕووناکاییە. بەڵام ئەوەی ڕاستیی بێت ئەم شەوە پێوەندییەکی فرەی بە ئایینی میهرپەرستییەوە هەیە کە زۆرترین زانیاریی لەسەر ئەم دینە پێمان دەڵێت کە لە سەدەی دووەمی پێش زایین تا سەدەی چوارەمی زایینی بوونی هەبووە. هەر بۆیە لای میهرپەرستان،شەوی یەلدا،هەمان شەوی لەدایکبوونی میترایە.

"وەك زستان بەڕێوەیە،ئایا بەهاریش دەگەڕێتەوە"؟ ئەم ڕستە و پەیڤە،ئەم چەمک و واتایەی لە نێوئاخن و کرۆکدایە هەتا ورد ببینەوە لە مژار و پرسێک کە گەرەکمانە پەی بە سەرچاوە و ناوەڕۆکەکەی ببەین و بزانین چییە؟واتە شەوی یەلدا یان شەوی چلە گەورە یاخۆ هەمان شەو زستان. لەلایەکەوە دەستپێک و سەرەتای زستان و دەرکەوتنی سەرما و سۆڵە و بەسەرچوونی وەرزی خەزان و وەرین و ماتەمی سرووشتە،لە لایەکی دیکەوە،چاوەڕێبوون بە دیار بەهارەوە،کە ئایا بەهار و گوڵ و بۆنوبەرامەی گوڵزار و سەر لە نوێ ژیانەوەی سرووشت،دەگەڕێتەوە ؟!

لە کاتێکدا مرۆڤ بەدەست تووڕەیی و سازی ناساز و میزاجی سرووشتەوە گیرۆدەیە و وێڵی دوای قۆناخی گەشەکردن و دیتنەوە و دۆزینەوەی

نهێنییەکانی سرووشتە،لەهەمان کاتیشدا مرۆ پەیوەندی خۆی لەگەڵ ئەم هێزە یاخییەدا لە ڕێی ملکەچبوونەوە بەردەوام کردووە.
وشەی یەلدا،وشەیەکی سریانییە کە یەکێک لە زمانە کۆنەکانی ناوچەی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاستە. یەلدا،هەروەها یەکێک لەو جێژنانەیە کە ڕەچەڵەکی لە ئایینی میهردایە،بە چەشنێك کە زۆر لێکۆڵەر و ڕۆژهەڵاتناس، بە شەوی لە دایکبوونی"میترا"ی ناو دەبەن.
شەوی یەلدا یان شەوی چلە درێژترین شەوی ساڵ لە نیوچە گۆی باکووری زەوییە. بە هۆی هەڵکەوتەی جوگرافیاییەوە،ئەمشەوە هەر لە خۆراوابوونی 30ی سەرماوەزەوە تا دەگاتە هەڵاتنی خۆر لە 1ی بەفرانباردا درێژەی هەیە و هاوکاتە لەگەڵ "شۆڕشی زستانە یان گۆڕانی"و هەر لەبەر ئەمەیشە کە ڕۆژ،درێژتر و تەمەنی شەو،کورتتر دەبێتەوە. ئەم دیاردە سرووشتییە لەسەر خەڵکانی کەونار و کۆن، کاریگەرییەکی قووڵی فەلسەفی داناوە و ئەو شەوەیان بە واتای زاڵبوونی ڕووناکی بەسەر تاریکیدا ناودێر کردووە. خەڵک،پیرۆزیی و سەرکەوتنی خۆر و ڕووناکییان بەسەر تارمایی شەو و تاریکیدا جێژن دەگرت،هەتا سەرکەوتنی میهر و تێکشکاندنی ئەهریمەن ببینن. ئەم جەژنە لای زۆر نەتەوەی ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست،ئاسیای بچووک و تەنانەت یۆنان و … بەڕێوە دەچێت، بەڵام هەرکام بە شێوەیەکی جیاواز و لە ژێر ناوێکی دیکەدا.
یەلدا و کورد:
ئەگەر ئاوڕێکی کورت لە مێژووی شەوی یەلدا لە نێو کورد و لە کوردەوارییدا بدەینەوە و چۆنیەتی بەڕێوەچوونی ئەم جێژنە،دەبێت بگەڕێینەوە بۆ مێژوویەکی کۆنتر و دابونەریتی کوردەواری لە سەردەمی کەوندا. هەر لە سەرەتای پەیدابوونی مرۆڤی کورد و تێکەڵاوبوون بە سرووشت و دیاردەکانی و ڕەنگدانەوەی ژیانی مرۆی کوردەوە لەم سەرزەوینەدا،ئایینیش وەک سیستەمێکی کۆمەڵایەتی مانای بە ژیانی خەڵکانی ئەم ناوچەیە بەخشیوە. ژیان،حەقیقەتێکە کە بە بێ دۆزینەوەی،واتا و مانای نییە. مرۆی سەردەمی کۆنیش بۆ دۆزینەوەی ئەم حەقیقەتە هەوڵ و تەقەلای خۆی داوە. هەروەها دەرکەوتووە کە دانیشتووانی ڕەسەن و کۆنی ناوچەی زاگرۆس، پێش هاتنی کۆچبەرە ئارییەکان،هێز و دیاردە سرووشتییەکانیان بەلاوە جێی بایەخ و گرینگ بووە و "خۆر،ئاو و ئاگر و با"یان لا گەلێک بایەخدار بووە کە هەتا هەنووکێیش،ئەم چوار توخمە لای ئێزدییەکان هەمان نرخی خۆیان هەیە. شەوی چلە یان یەلداش،ئێستا یەکێکە لە جێژنە گەورەکانی ئێزدییەکان و هەموو ساڵێك بەڕێوەی دەبەن.
لە هەزارەی دووهەمی پێش زایینیدا،هاتن و نیشتەجێبوونی هێزە کۆچەرە هیند و ئەورووپاییەکان،گۆڕانکارییەکی گەورە لە ئایین و زمانی

دانیشتووانی زاگرۆس پێک دەهێنێت. دین،وەک سیستەمێکی کۆمەڵایەتی هەمیشە تاقە ڕێگا بووە بۆ دۆزینەوەی ماناکانی ژیان و لە پەنایدا زانست بۆ دۆزینەوەی‌حەقیقەت،هەوڵی خۆی داوە. بۆیە دەتوانین بڵێن کە مانای ژیان،لە خودی ژیانی مرۆڤ و دەوروبەریدایە. مرۆڤ،بوونەوەرێکی زیندووە و هەمیشە بەدوای دۆزینەوەی ماناکانی سرووشتەوەیە. بە پێی سەرچاوە مێژووییەکان لە کوردەواریدا،بۆمان دەردەکەوێت کە"شەوی یەلدا"وەك جێژنێکی ئایینی لە سەردەمی کۆندا چاو لێ کراوە و مینا نەریتێکی دێرینیش پارێزراوە و تا ئێستایش هەر ماوەتەوە.بەڵام،مێژووی شەوی یەلدا و ئاهەنگی ئەمشەوە لە جوگرافیای ئێراندا دەگەڕێتەوە بۆ نزیکەی 1000 ساڵ. لە هەر ناوچە و دەڤەرێکی ئێراندا ئەم شەوە بەوپەڕی شکۆوە یاد دەکرێتەوە و تێیدا ئاهەنگێکی تایبەت بەڕێوە دەچێت و لە هەموو شوێنێکیش هەتا ڕادەیەکی زۆر وەک یەکە،چونکە سەرچاوێکی، یەکە.

بەڵام با بزانین شەوی یەلدا لە کوردەواریدا چۆن بەڕێوە دەچێت؟

لەم شەوەدا بنەماڵە بۆ گلێرکردنەوەی خێزانەکەی لە دەوری یەکتر و شەوچەرەی نێو دیوەخانیان و بەسەربردنی چلە گەورەی ساڵ واتە چلەی زستان، پێکەوە دانیشتوون و تا دەمەوبەیان یەکتریان دواندووە و ئەو شەوەیان بە گێڕانەوەی سەربردە و حەکایەت و خوێندنەوەی شیعر و حەیران،لاوك و هۆرە بەسەر بردووە. حەکایەتێک کە باس لە قارەمانەتی و لەخۆبوردوویی یان هەندێك جار دۆشکان و نامورادی و بوێری تراژیک دەکات کە ئێوەیش لە میتۆلۆژی و ئوستوورەناسیی کورددا دەتوانێت ڕاقە بکرێت. کەسایەتی ئەو چیرۆک و حەکایەتانە،کچانی شێخ و شەنگ و کوڕانی جوامێر و مێرخاس و درکاندنی ڕازی دەیان چیرۆك و سەربردە و حەکایەتی ون بووە. خەج و سیامەند،مەمی ئالان،قەڵای دمدم،دوانزەسوارەی مەریوان،شیرین و فەرهاد و ….

خواردنی شێوی زۆربەی ئەم جێژنە،یاپراخ و دۆڵمەی گەڵامێو و کەلەم بووە و لە پاڵیدا شەوچەرەی دیوەخان،سفرەیەکی ڕەنگین بە "هەنار،سێو، شووتی،پستە و بادام و توو و گوڵەبەڕۆژە و برێشکە،گەنمی برژاو،مێوژ،هەنجیرە وشکە …کە بە گشتیی هەر کام مانایەکی تایبەتی هەیە. بۆ نموونە دەتوانین بڵێین کە شووتی و هەنار بە هۆی زۆربوونی دەنکەکانیانەوە،نیشانەی بەرەکەت بوونە.

شەوی یەلدا هاوکاتە لەگەڵ کۆتاییهاتنی وەرزی خەزان،وەرزی ماڵاوایی دوایین سەفەری سرووشت بەرەو هەرێمی بەفر و با و بۆران،سەرما و کڕێوە،وەشت و زریان و،بەستێڵەک و سەهۆڵبەندان.

بە هزر و بیری زستانێ و پشوودرێژییەوە و بە وردبوونەوە و تێڕامان لەو وتەیەی کە بەهار لە ڕێدایە و دێتەوە!!هیوا بە داهاتوو،بەردەوامیی □و نەدۆڕاندنی ئیرادە،ژیاندۆستیی و

مرۆڤدۆستی،لە تایبەتمەندییە بەرزەکانی وەرزی زستانن. بۆیە پێویستە بە چاوکراوەیی و بەرچاوڕوونییەوە لە ئاستێ بڕوانین هەتا زانست و ماریفەت بکەینە هەگبەی داهاتوومان و ئاگردانی زستانی کوردەواریی پێ گەرم و بەتین ڕابگرین. وەک پێشتریش ئیشارەتی پێدرا،شەوی یەلدا کە دەکەوێتە دوا شەوی وەرزی خەزان و سەرەتای وەرزی زستان واتە 30ی سەرماوەز یان 21/12 ی ساڵ(هەندێک جار ئەملا و لای دەبێت)،درێژترین شەوی ساڵە کە تاریکی ئەو شەوە لە چواردە کاژێر تێپەڕ دەبێت. لە ئایینی زەردەشتدا بە شەوێکی پیرۆز داندراوە؛پیرۆزیی ئەمشەوەیش دەگەڕێتەوە بۆ ئەو کاتانەی کە مرۆڤ هیچ پەناگەیەکی نەبووە،ئەشکەوت و کەورگ نەبێت و هۆکارێکی خۆ گەرمکردنەوەیشی دەبێت تا خۆی لە سەرما و سۆڵەی زستان بپارێزێت.
جێژنی زایین یان شەوی زایین کە بە یەڵدا(هەمان یەلدا) ناسراوە،جێژنی لەدایکبوونی"مێهاباد"ی باپیری کوردانە.مێهاباد،یەکەم پەیامهێنەری سەر ڕووی زەمینە و دامەزرێنەری ئایینی میترایە کە بە میهر یان ڤارونەش ناسراوە. میترایی(میترایزم)،یەکەم ئایینە کە بە هەزاران ساڵ پێش ئێستا ڕێگای ژیانی مرۆڤایەتی ڕۆشن کردۆتەوە،بەڵگە نوێیەکانی پەرستگەی گیرە ناڤکە (گۆپکلی تەپە)لە ڕۆژهەڵاتی شاری "ڕۆها" کە بە شاری پێغەمبەران ناسراوە(ئورفای ئێستا)لە باکووری کوردستان،لە ڕاستیی و نهێنیی سەرەتای سەرهەڵدانی ئایین،نزیکمان دەخاتەوە. لە ڕاستیدا ئایینی میترا کە زۆربەی جیهان بە خودی کوردیشەوە بە چەوتی،بە ڕۆژپەرستی ناسیویەتی،واتە خودای ئەڤین و پەیمان،خودای ڕۆژ و ڕووناکی و خوای پارێزەری گەردوون و چارەنووس. جێژنی زایین،پیرۆزکردنی درێژبوونەوەی ڕۆژ و ڕووناکییە کە پێغەمبەر،"مێهاباد"ی مەزن بۆ یەکەم جار بۆ مرۆڤایەتی ڕوون کردۆتەوە.لەگەڵ تێپەڕبوونی زەمەندا،ئەم بۆنەیە بووە بە جێژنێکی نەریتیی و بەشێکی گرنگی فەرهەنگی کوردی کە بە داگیرساندنی ڕووناکی و ڕازاندنەوەی درەختی سنەوبەر و سینیی خواردنی تایبەت،یاد دەکرێتەوە،پیاوێکی بە ڕوخسار پیریش بە کڵاوێکی قووچەوە و کەوای سووری میترایی و پشتێنێکەوە،تورەیەک بەشانەوە،خواردن کە دەکاتەوە و پاشان بەسەر هەژاران یان هەموواندا دابەشی دەکات. کاتێک کە بەدکاران خەریکن ئایینەکە ناشیرین بکەن،زەردەشتی مەزن چاکسازی تێدا دەکات و ئایینی مەزدایی،زەردەشتی (مەزدایزم) جێی میترا دەگرێتەوە.میترایی و مەزدایی لە ڕێی گریک و ڕۆمەوە بۆ ڕۆژاوا و،لە ڕێی هیندستانیشەوە بۆ ڕۆژهەڵاتی جیهاندا بڵاو دەبێتەوە،واتە نەریتی جێژنی زایین بۆ جیهان دەگات. لەگەڵ لە دایکبوونی هیندویی و بوودیی (هیندویزم و بودیزم)لە میترایی،ئەم جێژن و یادکردنەوەیە

تا ئ□م□□یش هەر ب□ گ□ش□کراوی دەم□ن□ت□و□ و پاش ل□دایکبوونی عیسای م□زن ک□ ب□ پ□ی ب□چوونی نووس□رانی گریک و جوو ب□ر □□زانی ج□ژنی زایین ک□وتوو□،ل□ □□ی □□م□و□ ک□ ل□ پ□شدا میترایی دەبن،دوای بوونیان ب□ کریستیان (م□سیحی)یش□،ه□موو ن□ریت□ک□ ب□ ئ□ورووپا و پاشانیش ز□رب□ی جیهان دەگو□زن□و□.ج□ی پرسیاریش□ ک□ ب□چی س□ پیری م□گان(موغان) ک□ ل□ ئینجیلدا ب□ س□ پیاو□ زاناک□ ناسراون،ل□ خاکی ماد□و□ ب□ پ□شوازی ل□دایکبوونی عیسای م□زن ئاماد□ دەبن.
ی□□دا ل□ بن□□□تدا ب□ کوردی وات□ زایین،ئارامیی□کان وش□ی زایین دەگ□□ن ب□ ی□□دا،یادکردن□و□ی ئ□م کات□ ک□ ل□ 20ی مانگی دوانز□و□ د□ست پ□ دەکات و ب□پ□ی ناوچ□ی جوگرافی تا چ□ند □□ژ□کی ب□دواو□ در□ژ□ی ه□ی□،ب□ی□ ل□ کوردستان و □□ژاوا□ تا □ووسیا و چین،ل□ □□ژه□□ات ج□ژنی زایین یان ل□ ه□ند□ک شو□ن ج□ژنی س□ری سال□ ب□ چ□ند □□ژ□ک جیاواز یاد دەکر□ت□و□.
یەلدا و ئەدەبی کوردی:
شەوی یەلدا وەک ج□ژنەکانی دیکەی زاگر□سنشینان و ئاریی □ەگەزەکان کە کوردیش سەرچ□یانە،نەور□ز،چوارشەممەسووری و … نەریت□کی ک□نە و لە ناو کولتوور و ئەدەبی کوردییشدا □ەنگی داوەتەوە. ب□ نموونە هەمیشە شەوی یەلدا لە ئەدەبی گەلانی دراوس□ و تەنانەت کوردیش بە"زو□فی یار"شوبه□ندراوە و بە واتای ئەوەی کە زو□فی یار وەک شەوی یەلدا،□ە□ش و قەترانیی و در□ژە."عەبباس حەقیقی"لە شیعری "ئافەتی دین"دا دە□□ت:

چاوت ئەر ن□رگسی شەهلا نییە،ب□ ه□ندە خومار
پەرچەمت گەر شەوی یەلدا نییە،ب□ ه□ندە □ەشە؟

یەلدا،لە شیعری کلاسیک و هاوچەرخی کوردییدا ئامادەبوون□کی تایبەتی هەیە و هەر ه□زان و شاعیر□ک،لە گ□شە نیگای□ک□و□ سەیری دەکات. کەم نین ژماری ئەو ه□زان و شاعیرانەی یادی یەلدایان کردوو□تەوە و دەیان چەپکە هە□بەستی یەلداییان بە ت□رەی کوردی بەخشیوە. دیارە □□چوونی ورد و قوو□تر بە ناخی ئەم پرسەدا ب□ خ□ی تەوەری تو□ژینەوەیەکە و ئەرک و ماندووبوونی تایبەتی دەو□ت؛ب□یە پتر لەسەری ناچم. من ل□رەدا بە گو□رەی بەرهەم و سەرچاوەی وەردەست،ژمارەیەک شیعری یەلدایی دەخەمە بەر دیدەی خو□نەری کورد و هیواخوازم کەسانی دی ئەم پرسە بکەنە مژاری نووسین و ل□ک□□ینەو□ی□کی چ□ و پ□تر لەم پ□وەندییەدا.

شەوی یەلدا

نالی

شەوی یەلدایە،یا دەیجوورە ئەمشەوە

کە دیدەم دوور لە تۆ، بۆ نوورە ئەمشەو؟!
دڵم وەک حاکمی مەعزوولە، قوربان
خەڵاتی وەسڵی تۆی مەنزوورە، ئەمشەو
دڵیش مایل بە دیدەی تۆیە، بۆیە
لە من وەحشیی و ڕەمیدە و دوورە، ئەمشەو
کە تۆی شای کەچ کولاهی دیدە مەستان
چ باکم قەیسەر و فەغفوورە، ئەمشەو؟!
لە خەو هەڵساوە، یا ئاڵۆزە چاوت؟
هەمیشە وایە، یا مەخموورە، ئەمشەو؟
(لە دووریت؛من وەکوو بولبول دەناڵم
بۆ وەسڵت عالەمێ مەسروورە ئەمشەو
سوپای موژگان، بۆ تیغی ئەبروانت
شکستەی فیرقە و تابوورە ئەمشەو)
سرووشکم نەقشی چاوی تۆ دەکێشێ
جێگەم،سەر دارەکەی مەنسوورە، ئەمشەو
موسوڵمانان دەپرسن حاڵی نالی
(ئەگەر یاران دەپرسن حاڵی کوردی
لە کونجی بێکەسیی مەهجوورە، ئەمشەو
تێبینی: بەگوێرەی لێکۆڵینەوە نوێیەکان،خاوەنی ڕاستینەکەی ئەم شیعرە”مستەفا بەگی کوردی”یە و توێژەران شیعرەکە لە شێوازی “کوردی”یەوە بە نزیکتر دادەنین تا نالی و کۆتایی شیعرەکە چەند بەیتێکی تری دەگۆڕێ.

برا، فکری چرا! کیبریتی فرسەت تا لە دەستایە
شەوی یەلدا لە پێشە، ڕۆژی عومرت وەختە ئاوا بێ
مەحوی

کە دەگریم بۆ جەمالی تۆ، دیارە ئەشک و ئاهی من
لە خورشیدی دەداتن دەم ستارەی شامی یەلداکەم
وەفایی

موغی بێ ئاگری شەوی یەلدام
چاوەڕێی چارەنووسی نەپەیدام

ه□من

بە یادی شەمعی □وخسار□کی، د□ ئیحیا نەکەم،چبکەم؟
بە شەوق□کی وەها چاری شەوی یە□دا نەکەم،چبکەم؟
سەید کامیل ئیمامی(ئاوات)
(شیعری “چبکەم؟”)

شەوی یە□دا
□ەفیق سابیر
شەوی یەلدایە،یا دەیجوورە ئەمشەو
کە دیدەم دوور لە ت□، ب□ نوورە ئەمشەو
نالی
**
شەوی یە□دا،شەوی ئەشق و چاوە□وانی،
شەوی شیعر،
شەوی □امان،
شەوی سەردارەکەی □□ح و
شەوی دەرکەوتنی جوانی.
ئەگەر ئ□ستا لەم شەوەدا
گو□ەباخەکەی شار ل□رە بووایە،
من دەبوومەوە بە مندا□،
شە□ەئاو و چاوشارک□م لەگە□ دەکرد،
دەمەو ئ□واران لە پ□چی ک□□اندا
هەتا “ئاوی پ□م دادەهات” ب□ی دەوەستام
بە نیازی ئ□وارەباش□ک،
بە هیوای ماچ□ک دەوەستام و دەوەستام،
بە دەم ترس و د□ەخورپ□ و لەرزینەوە
لەبەردەمیدا لا□ دەبووم،
دەش□ەژام و
ب□دەنگانە دادەگیرسام.
ئەگەر ئ□ستا،
سەرداری د□ە شەیداکەم ل□رە بووایە،
من ئەمشەو خ□م بە میری ئاشقان دەزانی،
ژیانی خ□م وەک چەپکەگو□،

دەخستە ناو دەستەکانی،
تا بەیانی ماچباران و
شیعربارانم دەکرد و
سەد جار دەبووم بە قوربانی.
ئەگەر ئەمشەو،
چاوجوانی شار لێرە بووایە،
من زێربای کوردستانی بووم،
ئاشقێکی هەمیشەیی و
ڕێبواری ڕێگای جوانی بووم.
ئەگەر ئێستا،
شاجوانەکەی شەوی یەڵدا لێرە بووایە،
من دەمتوانی بەرگە بگرم؛
بەرگەی تەنیایی و نامۆبوون،
تەنانەت بەرگەی مردنیش بگرم،
هەتا ماوم،
دڵ پڕ هیوا گۆرانی ئاشقانە بچڕم.
من دەمتوانی لە شەوێکدا،
ژیان،گوڵئاسا بچێنم،
بێباک، بێخەم،
دیدە پڕ نوور،
لە تاریکیدا ببینم.
ئەگەر ئێستا،
لە شەوی شیعر و ڕامان و جوانیدا
سەرداری ڕۆحە تەنیاکەم لێرە بووایە،
ترسی شێتبوون،
ترسی ونبوون و ئاوابوون،
هەراسانیان نەدەکردم؛
ونبوون چییە!
سەرداری دڵە شەیداکەم ونبوون چییە!
من لە ناو تۆدا ون دەبم،
شێتبوون یان ئاوابوون چییە!
من لە خۆشیی تۆ شێت دەبم،
ئاوێتەی ئەشقی تۆ دەبم.
خۆزگە ئێستا،
سەرداری دڵە شەیداکەم،
سەرداری ڕۆحە تەنیاکەم لێرە بووایە،
خۆزگە ئێستا لێرە بووایە…

“پ□نجخشتەکی،تەواوی قەسیدە مەزنەکەی نالی… تەنیا گەمەیەکە و کردم..ناچ□تە ناو ئەرشیقەوە..ئیش□کی ساتە وەختییە و زوو بەسەر دەچ□ت..”

یە□دا

قوبادی جەلیزادە

کە دەستی ت□ بە خو□نم سوورە ئەمشەو
کە ک□شکی د□ تەواو خاپوورە ئەمشەو
کە فرم□سکم خو□ەی”خابوورە”ئەمشەو
“شەوی یەلدایە یا دەیجوورە ئەمشەو
کە دیدەم دوور لە ت□،ب□ نوورە ئەمشەو؟!”
لە لای خە□کی هەموو مەجهوولە قوربان
کە □□حمی من لە ئاگر فوولە قوربان
لە ش□وەی چ□لەکەی مەفتوولە قوربان
“د□م وەک حاکمی مەعزوولە،قوربان
خە□اتی وەس□ی ت□ی مەنزوورە،ئەمشەو”
وەکوو ئەییووب دەمی زامم بەس□یە
لە سینەمدا سەدای هاوار و □□یە
هە□□ی عەشقم زەلیلی دەستی ت□یە
“د□یش مایل بە دیدەی ت□یە،ب□یە
لە من وەحشیی و □ەمیدە و دوورە،ئەمشەو”
فیراقت هاتووە،□□حم بک□ش□
پەلی گرتووم وەکوو ش□ت □امدەک□ش□
وەرە فریاد□ەسم بە،ب□رە پ□ش□
“سرووشکم نەقشی چاوی ت□ دەک□ش□
ج□گەم،سەردارەکەی مەنسوورە،ئەمشەو”
لە ئاستی □ووت دەوەستم دەستەوەستان
دەوا و دەرمانی دەرد و زەخمی خەستان
وەرە با بتخەمە سەرچاو و دەستان
“کە ت□ی شای کەچ کولاهی دیدە مەستان
چ باکم قەیسەر و فەغفوورە،ئەمشەو؟!”
ئەسیرم من لە تا□ی بسکی خاوت
دەن□شم بادەیی ژەهر و زووخات
لەسەر زارم ئەبەد گوم ناب□ ناوت
“لەخەو هە□ساوە یا ئا□□زە،چاوت
هەمیشە وایە،یا مەخموورە،ئەمشەو”

بەسەر چوو گشت،هەموو عومرم بە تاڵی
بە ڕاکردن بەشوێن دوو چاوی کاڵی
لە خوێن سوور بوو دڵم وەک لێوی ئاڵی
“موسوڵمانان دەپرسن حاڵی نالی
لە کونجی بێکەسیی مەهجوورە، ئەمشەو”
**
خابوور: ڕووباری خابوور

شەوی یەلدا
شەیدا

ئەمشەو شەوی یەلدایە سەبا فرسەتە ئەمشەو
ماڵی دڵەکەم پڕ خەم و بێتاقەتە، ئەمشەو
ئەیامی گوڵ و غونچە ئەوا ڕۆیی، بەسەر چوو
گوڵزاری چەمەن پاکی تەم و ئافەتە، ئەمشەو
شەوقی شەمی سەر تاقی حەرەمخانەیی یارم
خامۆشە، بە بێ جۆشە، دەمی میحنەتە، ئەمشەو
هەر جۆش و خرۆشێ کە لە نێو ماڵ و دڵا بوو
مات و کپ و بێدەنگە،چ پڕ حیرەتە، ئەمشەو
قوربانە سەبا دەستی من و دامەنی چاکت
دڵ، مونتەزیری لوتفی گوڵ و ئولفەتە، ئەمشەو
زوو هەستە، بڕۆ وەختی سەحەر بۆ حەرەمی گوڵ
چون،وادەیی میهر و کەرەم و غیرەتە، ئەمشەو
عەرزی کە، بڵێ، بولبولی دڵ زار و حەزینە
موشتاقی ویساڵی چەمەن و شێوەتە، ئەمشەو
هەر بۆیە لە دووریی مەهی ڕووت،ڕەنگی نەماوە
جەرگی بە سەری تیری موژەت لەتە، ئەمشەو
پەژموردەیە حاڵی دڵی وێرانە بە تەنها
هەمڕەنگی خەیاڵی خەفەت و عیبرەتە، ئەمشەو
بۆ داخی دڵی ئەهلی غەم و میحنەتی،ساقی
سەد داخی گرانم کە چ بێمروەتە، ئەمشەو
دڵخۆشە ڕەقیب،چون ئەوە بۆ داخی دڵی من
خاوەن عەلەم و شان و شکۆ و شەوکەتە، ئەمشەو
هەر عاشقی”شەیدا”یە بەشی گریە و شینە

شەوی یەلدا

جەمال شارباژێڕی

شەوی یەلدایە،
هەر خۆم دەزانم جۆم
لە ناخی هەست و دڵدایە،
شەوی یەلدایە،
بەختەکەم، ئەمشەو
وەکوو دوێشەو لە کل دایە،
شەوی یەلدایە،
تەنیاییم بە خامۆشی لەگەڵدایە،
چی دەبوو ئەمشەو
لەگەڵ ڕوخساری جوانێکدا،
شەرابی ئەلەم هەڵدایە،
شەوی یەلدایە،
چی دەبوو ئێستا،
شەق و سیخورمەیەکم لەو
خەم و ئازارە هەڵدایە.

یەلدای شاعیر

محەممەدفاتیح محەممەدی(ف. نامۆ)

کە دڵت و دەردەخا ئەو زولف و پەرچەم
شەوی یەلدا ئەدا ئاڵا لە دیدەم
بزەی مزری هەناری لێوی ئاڵی
ئەزێتە نێو دەم و لێوم،دەمادەم
دەکا چاوی گەشی هەستێرەباران
هەموو سووچ و کەلێنی ڕۆحی خەستەم
ئەدا پێی پاڵەپەستوو،شەوق و شادی
بەجێدێڵێ هەرێمی دڵ،کزەی غەم
چ خۆشە ئەو شەوی یەلدایە هەر شەو
بە دیداری دەکا بۆ من فەراهەم
چ ئاتاجم بە یەلدای ساڵەکاتی
کە یەلدای بسکی ئەو،ڕوو کاتە هێدەم
هەناری لێوی ئاڵ و چاوی مەستی
بگۆڕن دەمبەدەم،حاڵ و هەواکەم

بکەن یەلدایەکی شاهانە بەرپا
بدەن ب□نوبەرامەی ئەو،لە ئ□خەم
لە خ□□ایی نییە بەو یارە”فاتیح”
ئەمەکدار و وەفادارم،هەتا هەم

یەلدا
محەممەدفاتیح محەممەدی(ف.نام□)
شەوی یەلدا کە زولفانت وەکوو تاف
بەسەر شانی سپیتا هاتە خوار□،
ئەوەندە مەحوی ت□ بوو،دیدە ئەنگووت،
شەوی یەلدا لە چاوم دا،دەبار□.

ناسر حیسامی
شەوی یەلدا،لە ما□ی من خزاوە،
کە تاریکی و هەنار و گ□ لە ناوە،
گ□ و ک□پەی ستەم بەربوو□تە ما□م
لەسەر خاکم هەناری د□ پژاوە.

ببوورە
سەعدو□□ا پەر□ش
□وانین□ک قوو□تر لە دەریا..
خەون□ک شینتر لە ئاسمان
شیعر□ک جوانتر لە عیشق؛
دیدار□ک پیر□زتر لە نو□ژ
ب□ ت□؛
خەم□ک قوو□تر لە دەریا
خەون□ک دوورتر لە ئاسمان؛
شیعر□ک تاریکتر لە دەیجوور
داب□ان□ک در□ژتر لە شەوی یە□دا
ب□ من؛؛

ڕەحیم لوقمانی

شەوی یەڵدایێ،ڕۆژی کورد دەبێ چاوانی هەڵبێنێ
تەمی دێرینی خۆخۆریی،لەسەر خاکم بتارێنێ
نەبینم چاوی ئاسمان،نمەی بارانی سوور بگرێ
هەتاوی عیشق و ئازادیی،دەبێ ئاڵام بڕێنگێنێ

شەوی یەڵدا،چراخانی دڵانە
شەوی عەشق و گزنگی بەربەیانە
وەکوو ئاواتی دڵمان خۆ دەکێشێ
سەمای بەفر و چریکەی سەرچڵانە
شەماڵ ئیسماعیل پوور

یەڵدا

محەممەد پاکژ

خەڵکی دەڵێن…
شەوی یەڵدا زۆر درێژە..
وەکوو تەمەنی ساڵ وایە،نابڕێتەوە.
بەڵام لای من…
شەوی یەڵدا،وەکوو ئەستێرەی گەلاوێژ،
چرای ئەفسوونی شەوانی بێدارییمێ و ..
دڵم پێی گەش دەبێتەوە.
شەوی یەڵدا…
چەنێ تاریک و نوتەک بێ،
ئەستێرەیەک ڕێبەرمانە..
ناومان ناوە چرای ئەوین.
بۆیە ئیدی…
من و هەناسەکەی سینەم،
هەتا مردن قەرزداری..
شەوی یەڵدا و چرای ئەوین.

دەردی تەنیایی بە شەودا دەس لە دڵ ناکاتەوە

کەی بەیانی د□،د□م،دەستی لە خەم بشواتەوە
شەو ئەگەر یە□دا نییە،ئەی ب□چی وا توولانییە؟
ت□ ب□□ی کەنگ□ سەما سەفحەی □ەشی هە□داتەوە؟
ئەمین گەردیگلانی

“ ی□لدا “

ح□س□ن شافیعی

ل□ ت□ک ت□م□ ،سیاخا□ی سیاچ□م
سیا ئ□گریج□یی ی□لدایی پ□رچ□م
ه□ناوم ب□ت□ کوور□ی ناری دیدار
ل□ ی□لدای دید□نت د□دو□ د□ماد□م
ل□ سین□ و کو□م و ل□و و زار و دید□
ه□نار و س□و و پست□ و نوق□ و باد□م
ه□موو ن□خشی جوانیی و سیحری ی□لدا
ل□ خوانی ش□وچ□ر□ی ت□دا ف□راه□م
منی د□رو□شی د□د□□اوی د□دار
ل□ د□رگان□ی ک□ر□متا چاو□□ ه□م،
ک□ ب□م و و□ک گ□دای ئاتاجی د□رگات
ل□ ع□تری ماچی د□م، پ□ ک□ی ه□ناس□م
بک□ی ئاوا□□ د□رگاهی د□ و ک□ش
ل□ □ووی ئ□منی س□راپا حوزن و مات□م
ل□ باخی پرچ و کو□م و ل□و و گ□ردن
بئا□□م و بتار□نم کو□ و خ□م
س□ری س□وداس□رم دان□م ل□ سین□ت
ه□ناس□م باو□ش□ن کا باخ□□ و م□م
د□□ی پ□ ح□سر□تم ت□ر ب□ ل□ ماچی
دوو ل□وی ئا□ و شیل□ی نوق□ی ناو د□م
بسووت□م و بسووت□م و بسووت□م
ل□ گردی □ووم□تت چ□شنی گو□ و ش□م
ل□ ئام□زی گرم ب□ژنی زراوت
ش□وی ی□لدا، ب□ دیی ب□خ□ون و تاس□م

شەوی یە□دا

سا□ح ب□چار

وتت گیانە:
شەوی یەڵدا چەند تاریک بێت،
کەی دەگاتە پەرچەمی من؟
وتم ڕاستە؛
شەوی یەڵدا چەند درێژ بێت
ناگاتە باڵای خەمی من!

یەڵدا

پشکۆ نەجمەدین

شەوی یەڵدایە،
بوو،دەبێ.
شەو هەرچی بێ،
بێ نیگای تۆ،
عیشق نابینا و
نەزۆک و
نە تۆ،نە من،
نە هیچ شتێک،لەدایک دەبێ!

شەوی یەلدا

عەزیز میرزا قادری

ئەمشەو شەوی یەلدایە،خەمی تۆش لە دڵم بار
شاری دڵەکەم شەوقی نەما،بوو بە شەوی تار
ئاخر شەوی پاییزە،هەموو پێکەوە شادن
ئەمشەو من و بادە و غەزەل و حەسرەتی دیدار
تاسەی خەمی بی تۆیی،پەپوولەی حەزی کوشتم
هەر بۆیە گەرووی شیعری منیش پڕ بوو لە هاوار
وەرزی گوڵ و گوڵزاری تەمەن ڕۆیی،بەسەر چوو
ئاوات و ئەوینم،دەمی لاوی چووە پای دار
ئەمشەوی مەی و هێنراوە بە جووت،تێکەڵی یەک بوون
سەرخۆشم و مەدهۆشی دوو چاوی ڕەشی دڵدار
چەن ساڵە لە بەستێنی ئەوین،بێکەس و تەنیا
دەخولێمەوە بەو کۆنە برینەش،بە تەمای یار
بەینێکە لە پڕشنگی نیگات دوورم و بێبەش
زامی دڵەکەم هەر بە دەسی تۆیە دەبێ،چار

ئەمشەو وەک پەروانە لە دەوری شەمی با□ات
هاتووم کە بسووت□م و ب□□م ش□خی وەفادار:
بەینی من و ت□ تاقە کەس□ زانی،ئەویش خ□ی
□ازدارە،د□ی پاکە،وەکوو مەحرەمی ئەسرار
ئیلهامی هەموو شیعری"عەزیز"،ت□ی گو□ی ب□ناز
تا ماوە ژیان،ب□ ت□ دەنووس□ بە د□ی زار

بەش□کی شیعری:شەوی عیشقە؛ شەوی یە□دا!!
سا□ح ب□چار
شەوی یە□دا خە□وەتی د□ لە سەد ج□ م□م پ□ دەب□
لەو شەوگارەی ئەویندا ه□لانەی عیشق چ□ دەب□!
د□ هەنارە،شەوی یە□دا د□ پ□ لە دەنکە مرواریی
وەک ملوانکە ب□ گەردنی ئەوین□کی یەکجاریی!

شەوە،چلەیە و میوان□کی با□ابەرز
قژی در□ژ،لەسەر شانی،هەتا عەرز
چاوەکانی شیعرم،زو□فی پەخشانە
ئەم کیژ□□ە، یەکەم شەوی زستانە
عەبدول□ەحمان فەهیمی(دەرو□ش)

چەند بەیت□ک لە شیعری “تەک و تەنیا”
خا□ە قازی
لە دونیادا تەک و تەنیا بەج□ مام
دە□□ی ت□زم لە ناو سەحرا، بەج□ مام
وەکوو مەجنوون کە ب□زار بوو لە عالەم
لە دوای کاروانەکەی لەیلا، بەج□ مام
ئەگەرچی پ□کەنینم وا لە ل□وە
دەبینی سەیلی ئەشکم هەر بە □□وە
ئیتر نەتپرسی ب□ □یسوا بەج□ مام
لەبەرچی عاشق و شەیدا، بەج□ مام
هەناسەی ساردی پاییزیم کە ناکام
لە ناو بوغزی شەوی یەلدا، بە ج□ مام

شەوی یەڵدایە هەر من دوور لە تۆ مام
لەگەڵ ئازار،تەواو باڵا بە باڵام
لەسەر سینەت هەنار و کۆخ و سێون
وەرە جێژنە و ببینە لام ئەلف لام!
پشکۆ یاسینی

شەوی یەلدا
شەوی یەلدا،شەوی پیرۆزی ژینە
شەوی هەمای ئەوینی ڕاستەقینە
وەرن یاران لە دەوری یەک وەکۆ بین
کە خۆشیی ژین، بۆ تەنیا هەر ئەوینە
وەرە هیوای شەوی یەلدای خەیاڵم
سەمای بەفر و حەز و شادی ببینە
گوڵم،زستان بە ئەشقی تۆوە خۆشە
بەهار هەر تۆی، بەهەشتیش لەم یەقینە
شەوی یەلدا،شەوی بەفر و هەنارە
بزەی گەرم و تریقەی پێکەنینە
نیگای گەرمت لە نێو ئاسمانی ژینم
وریشەی دوو هەسارەی چاوی شینە
هەتاوە تاس کڵاوی بووکی جستان
وەلات ئێستا بەهەشتی سەرزەمینە
بە"پشکۆ"ی حەز،ڕنووی بەفریش دەتاوێ
وەرە تاوێ بەرەو ئامێز و سینە
پشکۆ یاسینی

ئەمشەو لە هیچ شەوێ ناکا،
کازیوە قەت بە ڕۆژ ناگا،
کەس میوانی "یەلدا"م نییە
هیچ دەستێ لە دەرکە نادا.
سیمین چایچی
(بەشێک لە شیعری "یەلدا")

سێران حوسێنی
یەڵدا،

بێ سوور و ساتی خۆی
هەناری کردە قوربانی،
ئەو،
بە هەزار و یەک دەنک
شەو دەخافتێنێ بە خۆی و
ڕێ خۆش ئەکا بۆ بەیانی!.

یەڵدا
حەسەن نازدار

1
شەوی کورد
درێژترین یەڵدای
دونیایە......
کە هەرگیز خۆری
لێ هەڵنایە.
2
یەڵدا
خەمی بێکۆتایی کوردە
لەو ڕۆژەوەی کە لێرە
چادری بێکەسی هەڵدا.
3
یەڵدا
چاوەڕوانیی ئەنفال و
بێبەختیی کورد و
تەنیایی خودایە
کە هەرگیز کۆتاییان نایە.

یەڵدا
کەریم حیکمەتی

لە مانگێک دەگەڕا ناخم،

تریفەی کە زەوی تە□ کا و
بژاک□ن□ ب□تاقەتیم،
لە □ووبار□ک،
خو□ەی کە تەنیاییم توو□ دا و
لیپاولیپی شەپ□لم کا،
لە ت□یەک دەگە□ا د□م،
کە ه□مای مانگ و □ووباری و
دەسپ□کی وەرز□کی سپی...

یەلدا
ئازاد سەیید ئیبراهیمی(ه□گر)

چلەیە و ب□ژە چل□ن ئەو شەوە تەی ب□،گو□ەکەم؟
مەگەر ئەم ب□کەسیەم چارە بە مەی ب□،گو□ەکەم
لە منا تاری ژیان،تان و تەلی تازە چ□ا
خەفەتم چاری بە ن□تی گ□ی نەی ب□،گو□ەکەم
بە هەنیی ل□و و دەمت،شەوچەرە شیرینە،وەل□
لە پەنا س□و و هە□ووچە و بەری بەی ب□،گو□ەکەم
نە بەرەو تەشقی شەوەق من دەچم،ئەر ب□ت دەسم
نەگر□ پرچی شەوت،مەیکە بە عەیب□،گو□ەکەم
لە شەوی ب□فە□ی ئەم ژینە کە یەلدایە هەموو
سەحەری ئەو گەلە چەوساوەیە کەی ب□،گو□ەکەم؟

هەتاوم گەرچی شەو ساتی چلە و یەلدایە،ئەمشەو
لە ل□واری د□م چی بوو سەری هە□دایە،ئەمشەو
کە د□ با،وەرزی پاشایی سەه□□ و بەستە□ەک ب□
وەکوو نەور□زە ئاواتم لە باخە□دایە،ئەمشەو
ئازاد سەید ئیبراهیمی(ه□گر)

شەوی یە□دا
ستار ئەحمەد

بە عومری وەک شەوی یە□دا،

بە تاریکیی قەدەر کوێرم،
بە بادەی عەدەم سەرمەستم،
دێوانەی لووتکە و هەڵدێرم،
چوون ڕزاوم لەگەڵ شیعرا،
شەو گیانی خۆم لە کێش دەنێ،
لەگەڵ چوونی ساتی عەشقا،
خەم،گۆڕم بۆ هەڵدەکەنێ
لە هێرەی ڕۆژگاری تاڵ و
لە بەدبەختیی عومری ڕەهام
ڕۆحم لە جەستەما دەمرێت،
کاسەی مەرگی شەوی یەڵدام.

خۆرێک لە پاڵ شەوی یەڵدا
چنوور نامیق

بە دیار کوانووی شەوی یەڵداوە دانیشتووم،
مێژوویەک شەوگاری تەنیا ئەسووتێنم،
هەناسەی ئێغرێکی دوور لە دەروونما دێت و دەچێ،
نەزەر ناکەم و تەماشات ئەخۆمەوە،
وا لێوم شەکرە خەم ئەگرێ،
ئیرەیی بە نێتەکانی خەیاڵبوونم،
ئەوەندەی تر نامێت ئەکا…
ئەی ئادەم،
من کچی خۆرم،
وریا بە
نەبا تەماشات لە خەمی چاوما داگیرسێ،
ناڵەم ئاوەدانی قەقنەس ئەسووتێنێ،
ئاگەدار بە پەنجەت بە پرچم گڕ نەگرێ،
دڵنیا بە
بە ماچێکی زەوتکراوم،
خەیاڵ نابی،
ئیرەیی بە نووری چاوم،
بینینت ڕۆشنتر ناکا،
ئێستاکە من زۆر ئازادم،
وریا بە ئاشنای ئازیزم،
چرپەکانت وەک نزای مێمێکی لەرێزک،

له ناخمدا له بیر نەچ□!
ئ□ستا من د□م ئازادە،
خا□ییە له خەونەکانت،
وریا بە ئاشنای ئازیزم،
و□ا ت□کم،ئا□ام ناو□
ئاگردانی یە□دایەکی ب□ حیکایەتی پیاوانم....
ئ□ستا،تاراوگەم لە مەنفا
ئ□ستا،مەنفام لە تاراوگە،
حەزەر ناکەم و □□ ئەب□م،
نەزەر ناکەم و تەماشات ئەمخواتەوە،
ئ□ستا خا□یتر دەب□ژم،
نا،هیچ ئا□ایەکم ناو□،
□□ نادەمە هیچ ئیمپرات□ر□کی تینوو،
ب□ سات□ بمکاتە پەنا!
ئاشنای هەناسە و دیدەنیم،
من ئ□ستاکە کچی خ□رم،
وریا بە،وریا بە
پەنجەت بە تا□ەکانی پرچمەوە دانەگیرس□!!

…شەوی یە□دا…

سا□ەح هەلاج

ئەمشەو ئاسمان
تارای سپی داوە بەسەر بووکی زەوی.
بوون پ□ دەکات،
لە شەوچەرەی هەنارەکان.
گو□ی مەست دەکات
لە ئاوازی ترپەی باران.
ئەمشەو یە□دا،
میوان□کی با□ا بەرزە
ب□ی ها□اوی ئاگردانە و
س□ز و بەزەی خواوەندە.
شەونشینی نو□ژی عەشقە
لە تام و ب□ی □ەزازەکان…

ب□ شەوچلە
ئەسعەد کەوکەبیان(سا□□ژ)
شەوە و شووشەی شەراب و شیعری شاکار
شەوم شەق کرد بە شەوقی وەس□ت،ئەی یار
شەوە و شەوقی ویسا□ت شەهد و شەکرە
شەوە و ش□وەی شیرینت،مانگی شەوگا

زستان،
ئاخری □□ژ□ک باز دەدەم بەسەرتدا
یەلدای چاوە□وانی
ماندووم ناکات.
مستەفا هوشیار

شـــ□وی ی□□ـــدایـ□؛ (لاڤـــا)م لا مـ□کـــە
ب□تان ل□تیف ماویلی

ئ□م ش□و،
پاییز د□ستی ئ□خات□ ناو د□ستی زستان
ئ□و□ ی□ک□مین ش□وی دیدار□ وا در□ژ□ !؟..
ئ□و□ ی□ک□م پشکوتنی گو□ی زار□ وا در□ژ□!..
ئ□و□ ی□ک□م ت□ک□□بوون□ وا در□ژ□ ؟!..
پاییز:
ئ□و□ ل□دایکبوونی ت□ و م□رگی من□!
ئا ل□و ش□و□،
من چاوی مانگیم ل□ک ئ□ن□م!..
ئاسمان بە فیستان□کی □□ش
د□ی ب□ خاک ئ□کات□وە و □□ندک ئ□□□ژ□!..
ئ□م ش□و تاریکی ل□ک د□کش□ت،
ه□موو □□نگ□ک ئ□خوات□وە و
ش□وی د□یجووری گ□ردوون□ وا در□ژ□!..
ئ□م□ ش□وی ه□□و□رینی تریف□ی چاوی ه□یقیم□!..
ئ□م□ ش□وی زانی ت□ی□
ئ□م□ ش□وی دامانی ه□موو □□نگ□ک□!..

ئ□م□ ش□و□كی ه□دمایی زای□□□ی زار و پ□یڤیم□!..
و□ر□ ئ□ی گو□،
به چاوی ئا□□ز ببین□
ئ□□ژ□ س□زم ، ئ□□ژ□ چ□ژم!..
ئ□م□ ش□وی ژانی گ□ردوون
ژانی هاواری وجوود□ ك□ ئ□□□ چرا ئ□ن□ژم!..
زستان:
ئ□م□ ش□وی گریانی ت□ و بز□ی من□!..
ئ□م□ ش□وی ی□ك□مین ت□وق□ی ژوان□!..
ئ□م□ ش□وی ئام□زی ب□ی□ک سپاردن
□□نگی □□شی چاوی من□ ئ□ی پاییز□!..
له د□ی ت□ ه□□ی د□نم ئ□ی گ□شك□ی پ□روان□!..
پاییز:
نا ب□ یار به ب□ ت□ نا ب□!..
ش□وی ی□□دا ب□ چرا ب□!؟..
ئاشقی ت□م خودای□ د□م سارد،نا ب□!..
نا ب□ گو□،نا ب□
به ب□ ت□ ش□و شكاوی واگاهاتن□
ه□ر چی د□ب□ژم د□م سارد، نا ب□!..
ش□وی ی□□دای□ ئ□ی یار،
و□ك نالی دید□م دوور له ت□ ب□ نوور□!..
د□م م□عزوول،مایل به دید□ی ت□ی□
له غورب□تدا ت□نی و م□هجوور□!..
نا ب□ مانگ، نا ب□
ش□و ب□زار□ ل□ د□یجووری
ش□وی ی□□دای□
نا ب□ گو□□ □ژدی نا ب□!..
ل□ (لاڤا)م لا م□ك□
گ□نگ□□ ب□س□ گو□م د□ساردی نا ب□!..
خودای□..
ش□و□ در□ژ □اكشاو□ له ب□د□نگی!..
چ□مان□وه و ك□ن□ش
حاملاندنی گو□ و دادان□و□ی □□شنایی!..
ف□ره□نگ□ك:
لاڤا : □جا
گ□نگ□□:هاتوچ□ی ب□سوود.
حاملاندن:ت□ربی□تدان.

دادان□و□: دابارین

ب□یه من له شەو ب□زارم
چونکه ت□م ت□دا له دەست دا،
جا چی له بەختی شوومم کەم
شەوگارەکان
در□ژن وەک شەوی یە□دا.
هەردی محەممەد

یەلدا
ه□مەر ن□ریاوی

ئەگەر هاتی”یەلدا”وەرە
چیر□کی د□ در□ژ در□ژ
ناخیش پ□پ□ی کەسەرە.
ئەگەر هاتی تەنیا وەرە،
ئەچینەوە سەر گردەکەی پەنا ما□تان،
زەمەن بە د□ ئەسپ□رین و
ئەچینەوە ئەو دەمانەی
عالەم چ□□ و ئ□مەش دوور دوور،
لەم هەموو هات و خەبەرە.
کەچی لە پ□□ک،
دەنگ□ د□ت و □□شنایی
شەودرەنگان ئەش□ەق□ن□:
کچ□ لە کو□ی؟
دە وەرەوە،شەو □اشکا،
زوو بە زوو،دەی
وا سەحەرە.

دەرەنجام:
هەر چ□ن□ک ب□ت شەوی چلە(یە□دا،یەلدا)بە در□ژاییی م□ژووی کورد خاوەنی سەنگ و بەهای خ□ بووە و تا بەم□□ هاتووە بە□ام مخابن لەو هەموو تایبەتمەندیی و خەس□ەتە جوانانەی ن□و ئەم شەوە،نها،تەن□

یادکردنەوەکەی بە ش□وەی چاول□گەری ب□ ئ□مە ماوەتەوە و دابونەریت و □□ح و س□ز و خ□شەویستییەکەی جارانی لەبەر داکەندراوە. □ەنگە ل□رە و لەو□ هەب□ت دەڤەر□ک،گوند□ک یان خ□زان□ک، ه□شتا ل□وانل□و لەو پرسە جەوهەرییانەی ن□و شەوی چلە ب□ت بە□ام بە د□نیاییەوە بەشی فرەی ئەوەی ئ□ستا لە ت□□ە ک□مە□ایەتییەکان و…دەخر□تە بەر دیدە،ز□تر و□نە و دیمەنی ب□□□حی ئەو شەوەیە ب□ پ□کردنەوەی کەل□نە دەروونییەکانی ئینسانی ئەم سەردەمە کە ئوم□دە تا د□ت مر□ فرەتر ئاو□ لەو پرسانە بداتەوە کە گەشە و نەشە بە گیان و □□حی دەبەخشن.

سەرنج□ک: ب□ وتن دەش□ت بەش□کی ئەم بابەتە لە ژمارە 26ی ب□اڤ□کی"لووتکە"دا کە لە شاری"سنە"ی □□ژهە□اتی کوردستان دەردەچ□ت،چاپ و ب□او بووەتەوە.